

בכורות ט

עניין: סבי דבי אתונא – סיום

מהר"ל ח"א

ועוד תדע, כי נקראו סבי דבי אתונא, כי אתונא כבשן שבו האש היותר גדול ושלם. כי אין ספק שהשכל דומה לאש, וכדכתיב (ירמי' כ"ג) הלא כה דברי כאש גאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע. כלל הדבר אין שם יותר ראוי אל השכל מן אש, השכל היותר כולל. ומפני כי השכל הוא נבדל, לכן היו נוהגים עצמם במדריגת השכל אשר הוא נבדל. ומפני זה היו ששים כי ששים מורה על חוץ ותוקף גדול, כדכתיב (שה"ש ג') ששים גבורים סביב לה, וראוי אל השכל מספר [ששים] דוקא כאשר ידוע למבינים כמו שנקראו סבי דבי אתונא, והיו נבדלים מן שאר בני אדם שהם נחשבים חמריים, ואלו הם במדריגת השכל אשר הוא נבדל וכמו שיתבאר, לכך נקראו סבי דבי אתונא, ואם בא ר"י אליהם כך ודע כי ר' יהושע ב"ביל התורה האלקית, שהוא שכל נבדל לגמרי, היה דומה כאדם אל השכל העליון, ואלו הששים, אע"ג שהיה אתם החכמה, לא היה השכל האלקי הזה, שהוא נקרא שכל הנאצל, והשכל הזה בהתגברותו הוא מבטל שכל האלקי הוא שכל התורה, ולכן אמרו במדרש (איכ"ר פ"ב) אם יאמר לך אדם יש תורה באומות אל תאמן דכתיב בגוים אין תורה, אם יאמר לך יש חכמה בגוים תאמן דכתיב והאבדתי חכמה מאדום, וכשם כי בהתגברות כח הגוף הוא בטול השכל, כך בהתגברות כח שכל האומות הם מבטלים השכל העליון האלקי שהוא שכל התורה, אבל בהתגברות כח השכל העליון אין בטול לחכמה, כי יש חכמים שהיו יודעים בכל חכמה, ודבר זה ידוע למשכילים, ולכן אמר ר' יהושע אם תהיו מנצחים אותי תקטלוגי במשפט שלכם, ואם אני מנצח אתכם תהיו נמשכים אחרי ותהיו אוכלים עמי בספינה להיות נמשכים אחרי ותהיו מקבלים ממני פרנסה, כי מי שמקבל פרנסה מאחר הוא טפל אצל הנותן, כך השכל העליון, שכל התורה הוא עיקר, וכל חכמה ודעת טפל אצלו, וכך יהיו סבי דבי אתונא אצל ר"י, שהיה לו השכל העליון, טפלים אצלו.

זוהר משפטים ח"ב דף קיד ע"ב

הבאר ה"א מליא ולא נפקין מימיו לבר • ואיהו ב"א דאורייתא דאפיק כל מיין וכל מיין דעלמא עאלין ביה ולא נפקין מימיו לבר • ואיהו ב"א דאפיק כל מיין עלמא שאבין מניה מיא ואפילו כל ענני עלמא לא חסרין מניה אפילו כחוט השערה בגין דב"א דא לית ליה סוף יתיר עמוק הוא מדאורייתא דאחמר ביה (איוז יא) ורחבה מני ים • וכד דיליה מאן דשאבי מניה מיא איהו בלע (ס"א כל מימין וכל חכמתיו) כל חכמתיו דעלמא כל שכן ב"א עמו • וכן עתיד קב"ה לאהדרא לך גזל דילך

אגרא דפרקא אות קפח

ברעיא מהימנא משפטים דף קי"ד

[ע"ב] ואיהו באר מיא

דאורייתא וכו', בגין דבאר דא לית ליה סוף, יתיר עמוק הוא מדאורייתא דאחמר ביה ורחבה מני ים [איוז יא ט], ובכד דיליה דשאבי מניה מיא (היינו כ"ד ספרין דאורייתא נ"ל"ח). איהו בלע כל מימין וכל חכמתיו דעלמא כל שכן באר עצמו עכ"ל"ט. מזה תתבונן אם עיני שכל לך, מהו הנרצה לרבי יהושע בן חנניא בהתעסקו עם סבי דבי אתונא [בכורות ח:]: ששאב ממיא דבליעי, וצוה למלאות אותו הכלי ובלעו כל המים, וכזאת עשו עד דשטמו כתפיהו². ולכאורה מה הוא החכמה בזה, וגם מה חטאו לר' יהושע בן חנניא שעשה להם כזאת. אך הוא, הנך סבי דבי אתונא, הם הם אשר התפארו בחכמות החיצוניות והתפארו בדברים אשר לא כן על חכמת התורה, והניחו להם משאות שוא ומדוחים במופתיהם מופתי הפילוסופים, ועל ידי זה יצא להם שם בכל הארץ, ועל ידי זה הרבה מבני עמינו בילדי נכרים ישפיקו ובזונות היפיות (אקלידס היה ג"כ מהעיר אתונאי עיר החכמה עיין בתוי"ט למשנת ערוגה [כלאים פ"ג מ"א, ועי' סדר הדורות ג"א ת"א]). וכאשר רצה ר' יהושע בן חנניא להראות הדבר שכל החכמות הם בטלים ומבוטלים לנגד חכמת התורה, וכל החכמות הם משרתים לתורה ומרומזים בתורה בדרכים שונים, וכל מי שמעיין בפינות התורה ידע כל החכמות מאליהו (כענין לכמה הנחש מוליד שנתייגעו הפלוסופים כמה שנים, ובא ר' יהושע בן חנניא ולמד הענין מן התורה, הלא תראה שהכ"ד הזה בלע כל מימין דעלמא) על כן רמז להם זה ר' יהושע בן חנניא במיא דבליעי, שחכמת התורה היא מיא דבלעין כל מימין דעלמא, בין והתבונן.



WHATSAPP



EMAIL



PODCAST



TORAHANYTIME



ALLDAF



DAFYOMI PORTAL



KOLHASHRON